

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

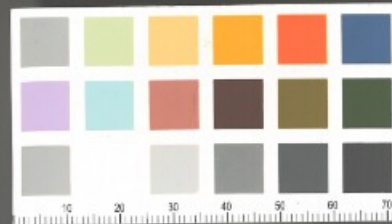
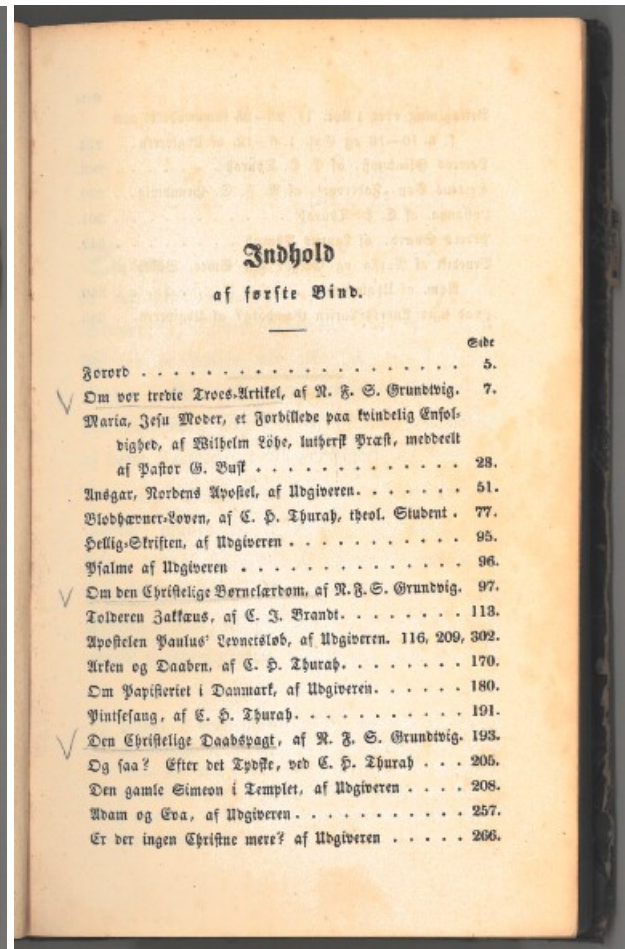
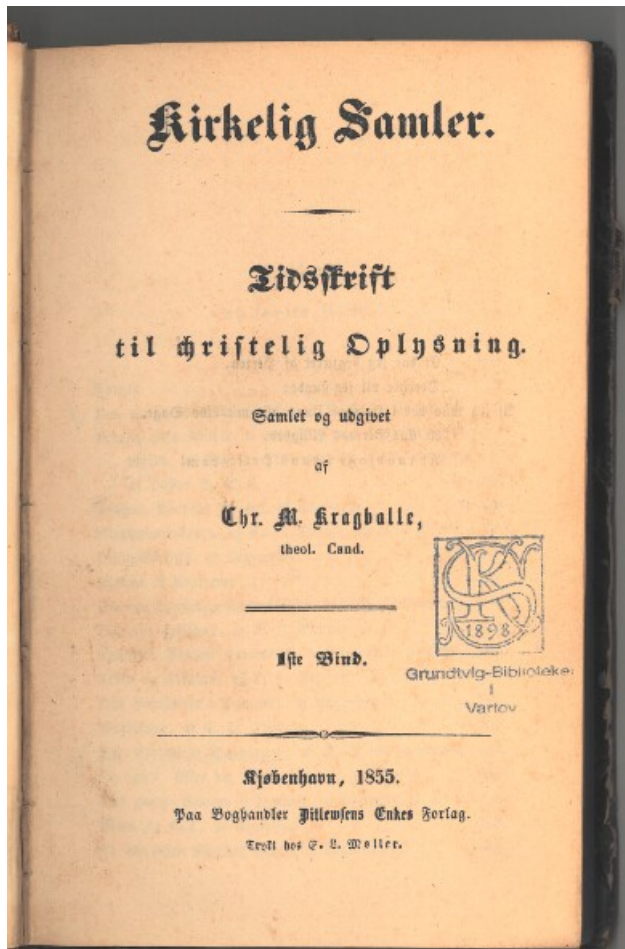
Titel: Om den Christelige Børnelærdom

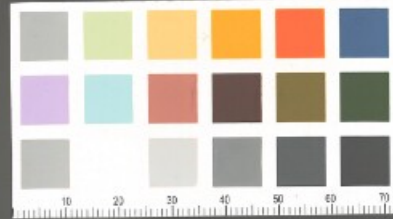
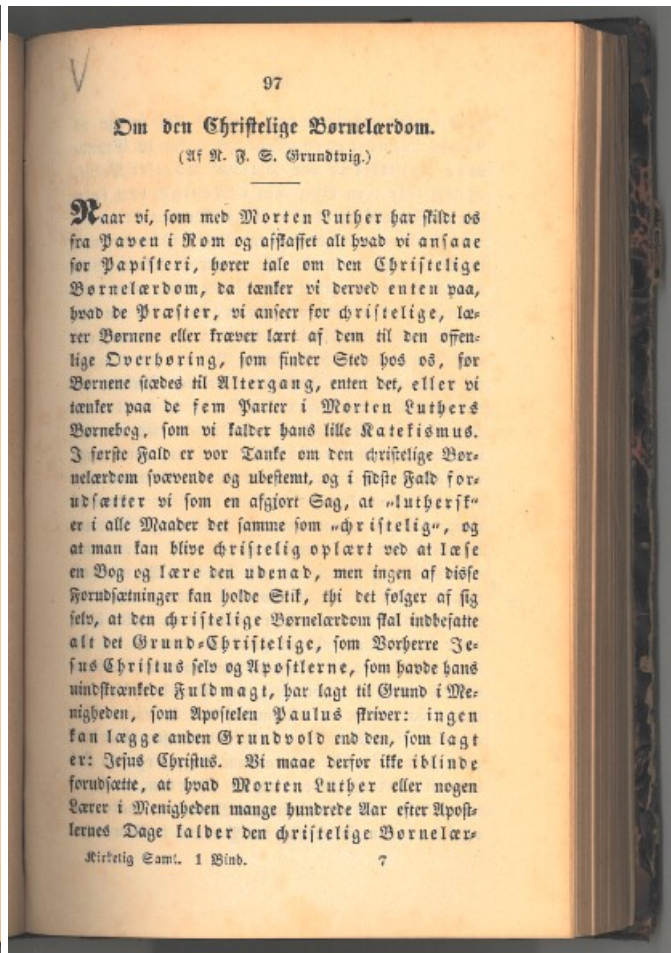
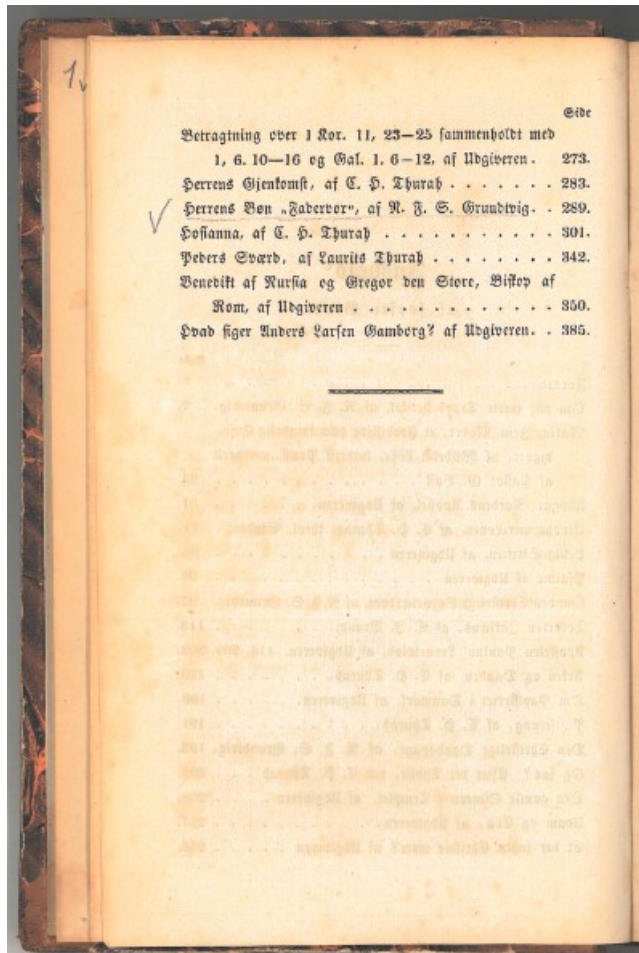
Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om den Christelige Børnelærdom", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1855_1112-txt-root/facsimile.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

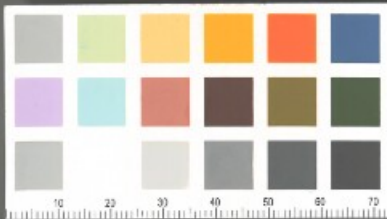
dom, ogsaa virkelig er det, men vi skal spørge os for hos Menigheden, hvad det er for en Grundvold, Apostlerne har lagt paa Christi Begne, og lagt ikke i en Bog men i Menigheden selv som en Forsamling af Christne Mennesker.

Hvad vi derimod paa en Maade iblinde maa forudsætte, det er, at Kristus har en Menighed paa Jorden og at vi kan finde den, men dette forudsætter vi allerede ved Spørgsmaalet om den kristelige Børnelærdom, thi hvor der ingen Forældre er, der er heller ingen Børn, saa at, var der ingen kristne Forældre meer paa Jorden, da var der heller ingen kristne Børn, og var der ingen Christi Menighed paa Jorden, saa var der heller ingen kristelige Mennesker, enten unge eller gamle, og ingen menneskelig Børnelærdom, der med Rette kunde kaldes kristelig. Naar vi derfor i Alvor spørger om den kristelige Børnelærdom, da maa det forudsættes, at vi enten allerede selv er Medlemmer af Christi Menighed eller tænker dog paa at blive det, naar vi faaer at vide, hvad det Grund-Christelige er, og kan blive enige med os selv om at gaae ind derpaa, og jeg forudsætter saaledes her, at den saakaldte Lutherske Menighed, hvori jeg ved Daaben blev optaget, var og er en Afdeling af den Christi Menighed, som Apostlerne grundede efter Christi egen Indstiftelse og paa hans Begne, og som skal vare til Verdens Ende, saa at Morten Luther, langtfra at stifte en splinterny Menighed, baade før og siden han skildte sig fra Paven i Rom, var

et Medlem af og en tro Tjener i Vorherres Jesu Christi Menighed.

I denne Christi Menighed maae vi nu alle vide, at Daaben i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn er den eneste Dytgelse, med det Vidnesbyrd, at denne Daab seer ikke blot med Vand, men med „Vand og Land,“ og er derfor ingen blot saakaldt Kirkeskik (Ceremoni) men er et himmelsk Gienfødsels-Bad, hvorved den Helligaand i Vorherres Jesu Christi Navn stænker os Synds-Forladelse og himmelsk Børne-Ret med det evige Livs Haab. Dette siges og vidnes nemlig udtrykkelig ved enhver Daab i den Christi Menighed, som Morten Luther var Medlem af og lærer i, og som ogsaa jeg er Medlem af og lærer i, saa dette er unægtelig en god Deel af denne Menigheds Vidnesbyrd om den kristelige Børnelærdom, thi det hører unægtelig til det Grund-Christelige, baade, paa hvad Maade og ved hvilke Midler man bliver en Christen og hvad et Menneske vinder ved og bliver igrunderen til, ved at blive en Christen, det er: ved virkelig at optages i Christi Menighed.

Men ligesom nu Døbelsen med Vand i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn lærer os, paa hvad Maade og ved hvilket Middel et Menneske optages i Christi Menighed og bliver en Christen, og ligesom Herrens Betsignelse ved Daaben „Fred vare med dig!“ lærer os at der ved at blive en Christen vindes Fred med Gud ved Synds-Forladelse, og ligesom Herrens

Ben: Fadervor, der med Daaben er lagt i hele Christi Menigheds Mund, og ved Daaben lægges i hver enkelt Christens Mund, lærer os, at Mennesket ved at blive Christen, bliver et Guds Barn; saaledes lærer Daabs-Pagten os baade, hvad det er for en Fader, hvad det er for en Søn, og hvad det er for en Helligaand, i hvis Navn et Menneske døbes til Christen, og lærer i det hele, hvad der udtræves af ethvert Menneske, som ved Daaben efter Herrens Indstiftelse vil optages i Christi Menighed, nemlig Forsagelse af Djævelen med alle hans Gierninger og alt hans Væsen, og Tro paa den Gud-Fader, som er den eneste sande Gud, Himmelens og Jordens Skaber, og Tro paa den Gud-Faders eenbaarne Søn, som er Menneske-Sonnen Jesus Kristus, og Tro paa den Helligaand, ved hvem Maria-Mo udfangede og fødte Jesus, og som er den guddommelige Sjæl i hele Christi Menighed, og i de Helliges Fællesskab om Vorherre Jesus Kristus, og i ham om Synds-Forladelse, Kiøds-Dystandelse og evigt Liv, alt som den apostoliske Troes-Bekendelse ved Daaben lyder.

Dette Menighedens lydige Vidnesbyrd ved Daaben, om Daaben i sig selv, om dens Vilkaar og om dens Frugt, dette Christi Menigheds Vidnesbyrd, der maa tages og troes som hans Apostlers og hans eget Vidnesbyrd, forplantet fra Mund til Mund og fra Slægt til Slægt, som hans egen Munds Ord, der aldrig maa vige fra hans Menigheds Mund og hvorfra hans Aand aldrig skal vige, men altid følge med og kejsige Vidnesbyrdet, det er da i aller-

egentligste, allerstrængeste og allerhøveligste Forstand den Christelige Børnelærdom, der ikke blot kan og skal oplyse alle Mennesker, som har Dren at høre med, om Gienfødelsen til Guds Born ved Tro paa Christi Evangelium, men som tillige kan og skal paa ny oplyse det aandelig halvdøde Menneske, saa den Christelige Børnelærdom har og meddeler Christi Evangeliums saliggjørende Kraft i den Helligaand til alle de Menneske-Hjerner, som troer dette Herrens og hans Menigheds Vidnesbyrd.

Dette Vidnesbyrd og denne Christelige Børnelærdom svarer da ogsaa vidunderlig godt til hvad Skriften betegner som «Christi Lærdom», hvorved han selv bliver hele sin Menigheds Væremester, og hvad Skriften beskriver som det Guds Vidnesbyrd om sin eenbaarne Søn og det evige Liv i ham, som meddeler alle dem, der troende tilegner sig Vidnesbyrdet, det evige Liv, og hvad Skriften peger paa som det Troens Ord, der skal være Sjælen i hele vor Christelige Prædiken, og bringe Menigheden Kristus saa nær som Ordet i dens Mund og i dens Hjerte, saa den spørger aldrig om, hvem der vil fare op til Himmelen at hente Kristus ned eller fare ned i Afgrunden, at hente ham op fra de Døde, men seler sig med dette Ords Bekendelse i sin Mund og med Troen derpaa i sit Hjerte, Saligheden vis.

Kommer vi nu med denne Christelige Oplysning tilbage fra Menigheden til Luthers lille Katekismus, som den Bog, der længe hos os har baaret Navn af den Christelige Børnelærdom, da finder vi vistnok, at af alle Bøger, vi har læst, er

der ingen, som har større Krav paa at bære dette Navn, saavidt som en Bog kan bære det, fordi den heeltigjennem minder os om den christelige Børnelærdom, som vi har fundet ved Christi Menigheds Daab, men vi seer dog tillige, at Luthers Katekismus lige saa lidt som nogen anden Bog af en enkelt skriftlig Christen, eller om det var af en Apostel, taaler i mindste Naade nogen Sammenligning med Vidnesbyrdet og Børnelærdommen i hele Menighedens Mund med levende Møst.

Det falder mig nu vel tungt at udføre dette videre, dels fordi Luthers Katekismus virkelig betegner et Kampstrid til christelig Dplysning og har i tre Aarhundreder bidraget mere end nogen anden Bog til at fæste Die paa Troen og Daaben, og dels fordi den lille Bog er mig personlig inderselig kjær baade fra Barnebagene og fra mine første Præstear, men nu, da man vil beraabe sig paa denne Bog imod Menighedens og Herrens Mund, nu vil det være nødvendigt at vise, at selv som en Beskrivelse af den christelige Børnelærdom, der jo dog aldrig kunde træde iæden for det levende og ene gyldige Menigheds-Vidnesbyrd, selv som Beskrivelse har den lille Bog store Feil og Mangler, da den baade indeholder for meget og for lidt, og beskriver kun Brudstykker af den christelige Børnelærdom uden at pege paa deres christelige Følge og Sammenhæng, og den sammenblander endelig Menighedens Vidnesbyrd med Enkeltmandens Mening derom og Forklaring deraf.

Der er for meget i Luthers Katekismus, som

en Beskrivelse af den christelige Børnelærdom, thi den første Part med de ti Bud, herer, som Luther netop selv har voddaget, oplyst og paa det stærkeste indpræntet, ikke til den christelige Børnelærdom, og kun derom er her Spørgsmaalet, saa det er en ganske anden Sog, om christelige Forældre og Lærere gjør vel eller ilde, klogt eller daarligh i at indprænte deres Børninger de ti Bud af Mose-Loven, til Dplysning om den guddommelige Lov, som Christi Evangelium ingenlunde er kommet for at afskaffe, men netop for at bekræfte, og med Vortagelse af Lovens Forbandelse, i Kiærlighed at opfylde.

Det er nemlig, hvad der er Kristus og hans Evangelium eiendommeligt, og udgjør det Grund-Christelige, som heelt og holdent, men ogsaa udelukkende alt Andet, maa udgjøre den Christelige Børnelærdom, og noget ganske Andet er det, hvad og hvermeget Christi Evangelium forudsætter hos de Menneske-Børn, der skal kunne findes baade villige og beformme til at troe Evangelium og saliggjores af Guds Naade, thi netop fordi Evangeliet, som Guds Kiærligheds Tilbud, forudsætter Loven, som Guds Kiærligheds Paabud, netop derfor er Evangeliet selv ingen Lov og kan ikke indbefatte enten lidt eller meget af Loven i sig.

Men ligesom Luthers Katekismus, naar den betragtes som en Beskrivelse af den christelige Børnelærdom, indbefatter for meget, ved at medtage de ti Bud af Mose-Loven, saaledes indbefatter den ogsaa for lidt, ved at udelade Forsagelsen

af Djævelen og alle hans Gierninger og alt hans Bøsen, som aabenbar hører til det Grund-Christelige, da den er en uadskillelig Deel af den Christne Menigheds Daabs-Pagt, altsaa et af Villaa-rene for Optagelse i den Christne Menighed, og kun derved bliver ogsaa den Christelige Daabs-pagt i Aand og Sandhed forsaarlig, som det eneste Vilkaar for Indgang i Guds Rige.

Endelig beskrives den Christne Menigheds Tro, Herrens Bøn og Herrens egne Indsigtelser: Daaben og Nadveren, i Luthers Katekismus kun udenfor deres christelige Sammenhæng, som om de, udenfor den, havde hver sin særskilte Hjemmel og Vigtighed, uagtet det er vist, at de saakaldte „tre Troes-Artikler“ har kun deres rette Hjemmel og Vigtighed som uadskillelige Dele af den Christne Menigheds uforanderlige Troes-Bekendelse ved Daaben, og at denne Troes-Bekendelse kun har Gyldighed som Daabs-Vilkaar i sin Forening med Forsagelsen. Ligesaa vist er „Herrens Bøn“ kun Udtrykket og Bejærgningen af hele Menighedens Haab, som Guds Børns Haab, fordi den ved Daaben efter Herrens Indsigtelse er lagt i hele Menighedens Mund, og Daaben er kun et Gienfælsens og Kornpelsens Bød i uoploselig Forening med Daabs-Pagten, ligesom endelig den hellige Nadver kun er Christi Legems og Blods Hællighed under Forudsætning af Troen og Daaben.

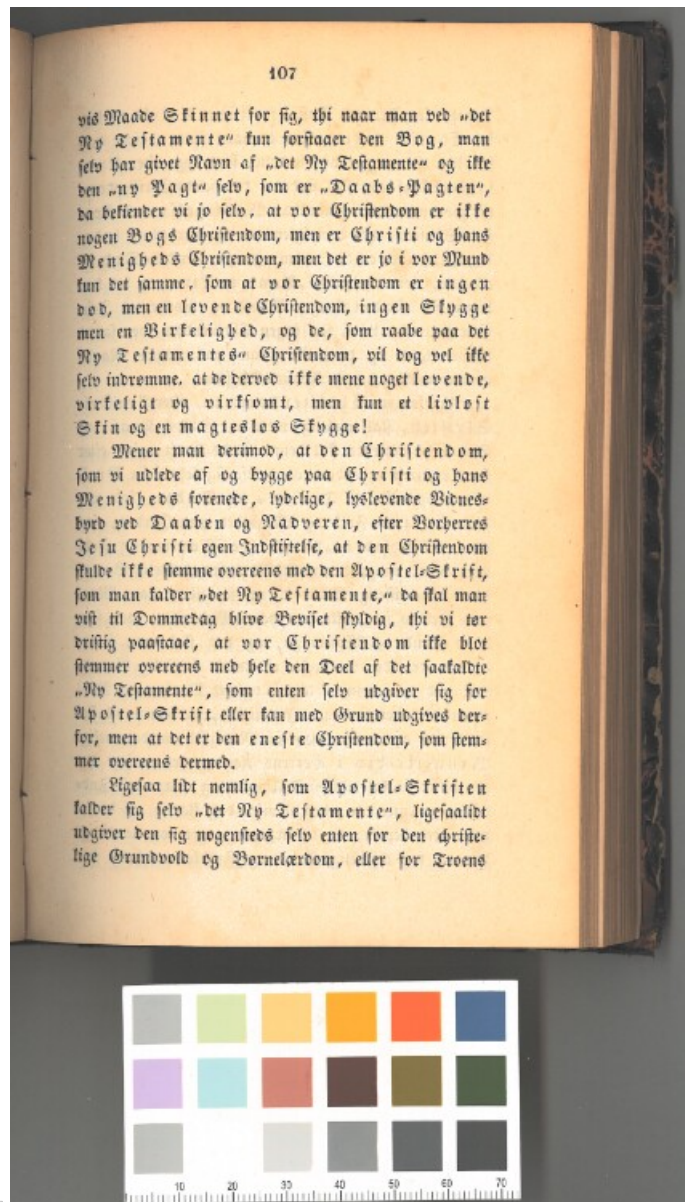
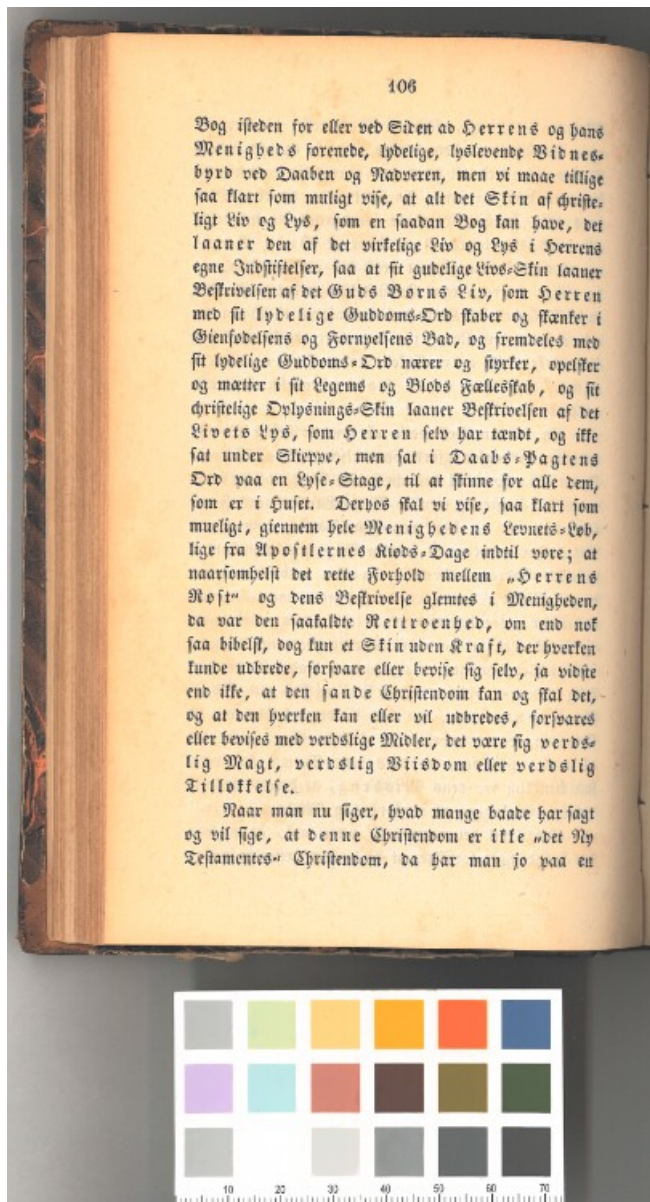
Deraf følger da soleklart, at selv forsaavidt, som en Bog med mindste Ret kan bære Navn af den „Christelige Børnelærdom“, selv forsaavidt trænger vi til en meget bedre Børnelærdoms-Bog end

Moeten Luthers, som en Beskrivelse af Herrens egne Indsigtelser: den hellige Daab og den hellige Nadvere, med alt hvad der oprindelig og væsentlig hører til dem, og intet, slet intet mere, da deels Herrens egne Indsigtelser maae forudsættes at indeholde alt hvad der hører til at blive et Guds Barn, og til med Børne-Met at arve det evige Liv, og da tillige Herrens egne Indsigtelser er det eneste, der med Sikkerhed og Klarhed kan henføres til Herren, uden hvem vi slet intet kan gjøre, og kan saaledes kendes fra alle andre Enkeltmands Ord og Gierning, og gjøre hans Aand kiendelig fra alle andre Aander.

En saadan Beskrivelse af den christelige Børnelærdom, der ogsaa gjorde opmærksom paa, at Nadverdet ikke hører til den christelige Børnelærdom i egentlig Forstand, men er Børnelærdommens Forklaring for de Børne, som staaer dem Guds Riges Forstegrede; en saadan Bog kan nuomfundt maastee findes uundværlig og kan aabenbar gjøre megen Nytte, naar den bruges ret, men den kan aabenbar gjøre ligeaamegen Skade ved at misbruges, og stændt den vil have det tilfaldes med ethvert enten spuligt eller uspuligt Liv og Lys, med alt hvad der virkelig oplyser og oplyser, og da serst og sidst med Christi Evangelium, saa bør vi dog, baade ved at skrive og ved at anbefale en saadan Bog, gjøre os al mulig Flid for, at dens rette Brug kan være saa kiendelig fra dens Misbrug, at derved, saavidt muligt, forebygges al uitterlig Misbrug.

Hertil vil det ingenlunde være nok, at vi paa det heideligste forsiktre, at vi hverken sætter en saadan

Regel, for Herrens Røst, for Livets Kilde eller for Christi Legem, saa at naar man udgiver den for lidet eller meget af alt dette, som dog, efter Apostel-Skriften, skal findes i den sande Christendom, da gjer man det i aabenbar Modsigelse med Apostel-Skriften, der heel igiennem henviser til et lydeligt, lyslevende, almægtigt Guds-Ord til os alle, som er baade „Aand og Liv“, og det den himmelske Faders egen Aand og Vorherres Jesu Christi eget Liv, saa ingen Christendom, der fattes denne Aand og dette Liv, kan paa nogen Maade stemme overeens med Apostel-Skriften.

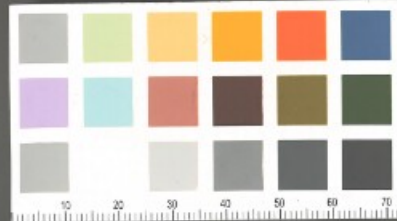
Vigesom nu Christendommen, efter Apostel-Skriften, skal virkelig være en Guds Kraft til Salighed, saaledes skal denne Guds Kraft ogsaa efter samme Skrift aabenbare og bevise sig selv i sin Virkning hos alle de Troende og Døbt, som udgjer Christi Følle og Menighed paa Jorden, saa denne Menighed i „Menneske-Sonnens“ Fødsel vorer en guddommelig Væxt, fra christelig Værdighed til christelig Manddom, ja, til at faae Maal med Herren selv, ikke som hans Medbeiter, men som hans Brud og Egemage, og dog skal man finde, at alle de, der vil lægge en anden christelig Grundvold end den, som er lagt i og ved Daaben og Nadveren efter Herrens egen Indsigtelse, de enten vil slet intet vide af et nyt, Christi Menigheds eieendommeligt Menneske-Liv i Herrens Aand, men anseer det for lutter saakaldt mytisk Usands og sværmerisk Indbildning, enten det, eller de viser dog klarlig, at de slet intet veed derom, da de udgiver noget for aandeligt Liv og for christelig Væxt og Fuldkommenhed, der

hverken ligner Menneske-Livet eller kan stemme overeens med Apostel-Skriften.

Endelig er det klart, at efter Apostel-Skriften skal baade den sande Christendom, som Aabenbaringen af den himmelske Faders Kiærlighed, uden al Sammenligning være mest tiltalende for „de Smaa“ i alle Maader: de Ulyntige, Ensolde og Hjemme, og tillige skal Erfaring vise, at den ægte Menighed besaaer fornemmelig af dem, der slet ingen Anseelse har i denne Verden, enten for Høibrydighed, Rigdom, Magt eller Lærdom og Vidskab, saa det er aabenbar umueligt, at en saakaldt Christendom der skal udledes af og bygges paa Vøger, og især paa en gammel Bog, hvis Oprindelse er dunkel, hvis Værdighed hvert Dieblif kan gøres tvivlsom, hvis Grund-Sprog slet kan være meget faa og selv dem meget usfuldkommen bekendt, og hvis rette Forklaring maa blive et Tvivels Gæble, mellem troende og vantroe, ægte og uregte Boglarde, til Verdens Ende, at en saadan Christendom stulde stemme overeens med Apostel-Skriften, eller at en Menighed, hvori de verdslige Værd og forstandige udgjorde Sjælen og Kiernen, stulde efter Apostel-Skriften være apostolisk.

Vi smok kan man, uden klar Seimodsigelse, paa- faae, at vor Christendom, som vi udleder af og bygger paa Christi og hans Menigheds forenede, lydelige og lyslevende Vidnesbyrd i og ved Daaben og Nadveren efter Herrens egen Indsigtelse, at heller ikke den svarer til den apostoliske Beskrivelse, heller ikke den har den Aand og det Liv i sig, som Apostel-Skriften forudsætter og som maa findes i det

Christi Evangelium, der virkelig skal være en Guds Kraft til Salighed for alle de Troende; men da denne Christendom dog aabenbar er den eneste, der muelig kan svare til den apostoliske Beskrivelse, saa har vi under dens Forvar to store Fordele over alle vore Mobsjandere: den ene at kunne peges paa Fremtiden, som den, der ene kan afgjøre Trækten, og den anden at kunne vise, at vor Christendom staaer og falder med Vor Herre Jesus Christus i Himlen og hans Menighed paa Jorden.

Hvad nemlig det Første angaaer, da er det klart, at kun Fremtiden kan klarlig vise, om vor Christendom svarer til den apostoliske Beskrivelse eller ikke, thi om vor Christendom er en Guds Kraft til Salighed, det kan kun sees paa dens Virkning hos Menneskeheden, efterat den er traadt i Kraft, altsaa efterat en Menighed, stor eller lille, frit har tilegnet sig denne ved og i Daaben og Nadveren opvakte Christendom, og har vundet en Stilling, hvori den er kjendelig fra enhver anden saakaldt christelig Menighed; thi saalænge vi er blandede med en heel Hov, der af verdslige Grunde tilsyneladende har Beskiendelse, Daabsagt, Daab og Nadver tilfælles med os, da maa Virkningen af Guds-Kraften, som kun kan findes Sted hos de Færreste, nødvendig staae i Skygge, hvor den nemt kan oversees, og ved den følger det, baade efter Apostel-Skriften og efter Menneske-Livets Love, at sig selv, at Menigheds-Livet kun ved Lobe-Vanens Ende naaer sit Maal, saa det under Værten umuelig kan findes fuldværent, altsaa heller ikke fuldtommen svare til Be-

skrivelsen, som Anden forelobig har givet af hvad han, som raadsjager Alt, fiender forud.

Dg nu det andet, at vor Christendom, som vi uleder af og bygger paa Christi og hans Menigheds forenede, lydelige og lyslevende Vidnesbyrd i og ved Daaben og Nadveren efter Herrens egen Indstiftelse, staaer og falder med Christus og hans Menighed, det følger ogsaa af sig selv, da man ikke kan opvise nogen Menighed med en anden Daab og Nadver, som muelig kan være bygget paa Christi egen Indstiftelse, saa at dersom vores ikke heller var det, da havde Christus nu heller ingen Menighed, og havde i mange Aarhundreder ingen havt paa Jorden, og kunde da heller ikke være Guds eenbaarne Son, med al Magt i Himlen og paa Jorden, havde ikke været og kunde ikke blive hos sin Menighed alle Dage til Verdens Ende.

Alle muelige Indvendinger mod den Christendoms Sæthed, som vi uleder af og bygger paa Christi og hans Menigheds forenede, lydelige og lyslevende Vidnesbyrd i og ved Daaben og Nadveren efter Vorherres Jesu Christi egen Indstiftelse, dem kan vi da smile ad og skal see henværet som Aoner for Vinden, naar vi kun staaer fast i Troen paa Jesus Christus og paa den Helligaand, som er baade Faderens og Sønnens, baade Kjærlighedens og Sandhedens Aand, den guddommelige Statholder i Guds-Riget, saalænge det kun er aandelig tilstede, men denne Tro er vist nok, baade efter Apostel-Skriften og efter al christelig Erfaring, altid herne omleiret af Tvivl og udsat for Fare, da den, som i Guds Dine er langt dyrebare end Guldet, ogsaa maa gennemgaae Ud-

proben, men dog er det en stor Trøst, at hvor
 Barne-Troen, som hos os, langstaa at skulle bære
 Børne-Lærdommen, bæres af denne, som Her-
 rens egen Lærdom, der faaer Barne-Troens Frister
 strax med ham at giøre, som har bevist, han er den
 „Kvindens Sæd“ som knuser Slangens Hoved, og vil
 altid viffe, han er den gode Hyrde, af hvis Haand
 ingen Uly kan rive Lammet. Denne Herrens
 Børne-Lærdom er nemlig det „Troens Skjold,“
 hvormed vi kan utslukke alle den Dødes gloende Pile,
 og da vor Løbe-Bane mellem Daaben og Næ-
 veren netop er den levende Vei mellem Troen og
 Kjærligheden, saa vorer vort christelige Haab ved
 hvert Skridt, som Guds-Barnets Hertiligheds-
 Haab, og bliver snart, ved sin vidunderlige Styrke i
 Kamp mod al Frygt, fiendeligt for os som „Chris-
 tus indeni os“, i hvem vi mægte Alt, netop naar
 vi troer og seler, at uden ham kan vi slet intet
 giøre.

